

Kruidt. Efter Forhandling med Krigsministeriet blev en Kommission, bestaaende af Officerer af Hæren og Flaaden, nedsat til at undersøge og afgive Betænkning over disse Spørgsmaal, og samtidigt blev Gieren af Donse Værk ved Ministeriets Skrivelse af 17de Juli f. A. underrettet om Sagens Stilling med Tilfjendegivende om, at det i ethvert Fald maatte anses for aldeles utilraadeligt, at han paa egen Haand søgte at gjenopbygge sit Værk, forinden Spørgsmaalet om dets fremtidige Forhold til Søværnet var afgjort, og uden Hensyn til saadanne Forholdsregler, som det fra det Offentliges Side kunde findes nødvendigt at foreskrive saavel i Henseende til Møllernes Konstruktion, som til deres indbyrdes Beliggenhed for saa vidt muligt at sikkre sig imod lignende Ulykker som den, der i afvigte Aar er overgaaet hans Værk.

Saaledes, som allerede meddelt Finantsudvalget ved Krigsministeriets Skrivelse af 24de f. M., er ovennævnte Kommission kommen til det Resultat, at det bør foretrække at overdrage Frederiksværk den hele Forsyning af Kruidt saavel til Hæren som til Flaaden, ikke alene af økonomiske Hensyn, men ogsaa fordi Kruidtfabrikationens stærkt fremfribende Udvikling fordrer, foruden en intelligent og sagkundig Ledelse af Kruidtværkerne, at disse raade over betydelige finansielle Hjælpekilder til at lempe Driften efter de stedfindende Fremskridt, og disse Fordringer tør man ikke vente fyldestgjorte af en privat Fabrik med saa ringe Omsætning som Donse. Denne Anstuelse har Marineministeriet efter nøie Overveielse tiltraadt, og naar man saaledes har fundet det rigtigst at give Afkald paa de Fordele, der ere forbundne med at have to af hinanden uafhængige Kruidtværker, hvorpaa der tidligere er lagt endel Vægt, er det begrundet i de Forandringer, der i de senere Aar ere foregaaede i Kruidtfabrikationen, i Forbindelse med den forandrede Stilling, hvori Sagen er kommen ved det ene Værks Odelæggelse, samt i den Forventning, at Frederiksværks Kruidtværk, der allerede i sin nuværende Skikkelse i Reglen vil være istand til at levere det fornødne Kruidt til begge Værn, vil erholde en saadan Udvidelse, at det fuldstændig vil erstatte Manglen af det andet Værk. I det Ministeriet har troet ved denne Sags Afgjørelse nærmest at burde have Statens Interesse for Die, har man ikke fundet Anledning til at foretage noget veiledende eller hjælpende Skridt til Oprettelse af den Donse Værk overgaaede Odelæggelse, hvormod Ministeriet har erklæret sig villigt til at understøtte en billig Fordring fra Giærens Side for at gjøre Overgangen i Forholdet mindre følelig for ham personlig.

Den ovennævnte Kommission har tillige gjort Spørgsmaalet om Ordningen af Forholdet til Gieren af Donse Værk til Gjenstand for Overveielse og har da i Betragtning af, at det for Udviklingen af Frederiksværks Kruidtværk formentlig vilde være det mest Hensigtsmæssige og Økonomiske, at dette Værk fremtidig kunde overtage Forfærdigelsen af alt Kruidt her i Landet saavel for Staten som til privat Brug, søgt at opnaa en Overenskomst med Gieren af Donse Værk om en fuldstændig Nedlæggelse af sidstnævnte Værk. Under Forhandlingerne herom har den Paagældende for at indgaa paa en saadan Overenskomst stillet følgende Betingelser:

- 1) at der udbetales ham kontant 65,000 Kr., derunder indbefattet Betalingen for de til Kruidt-Fabrikationen anvendelige, fra Odelæggelsen reddede Maskiner, vurderede til 33,500 Kr., og
- 2) at der udredes til ham en aarlig Pension af 6,000 Kr., og i Tilfælde af, at hans Hustru overlever ham, da 2,000 Kr. aarlig til hende.

Disse Fordringer fandt Kommissionen vel i og for sig ikke ubillige fra Sælgerens Side, ligesom den ogsaa, naar Hensyn tages til, at Staten ved Nedlæggelse af Donse Værk vilde spare et det hidtil til Kruidtfabrikation tilstaaet aarligt Brændedeputat, hvis Værdi kapitaliseret er af Kommissionen — dog vistnok noget for høit — anslaaet til 24,175 Kr., samt til den forventede forøgede Indtægt for Frederiksværk ved at overtage den hele Kruidtfabrikation her i Landet, forment, at den foreslaaede Ordning ogsaa i økonomisk Henseende vilde kunne lønne sig for Staten. Næst at bemærke, at der i den begyerte Afvindelsessum i ethvert Fald maatte indeholdes det Beløb af 12,000 Kr., som Gieren af Donse Værk er skyldig til Statskassen for et ham, som ovenfor nævnt, tilstaaet Laan, samt et mindre Beløb, som han er skyldig til Marineministeriet, maatte Ministeriet dog, efter desangaaende at have forhandlet med Finantsministeriet, finde de stillede Fordringer meget for høie, navnlig i Betragt-